

מאוצרות הפרשה

עדין היה יכול להיות המשך לכלל ישראל, ע"י שבת ישראל תחתן עם גר, אך ייחוס של כהונה ולויה ומלכות הוא דוקא מן האב, וזה לא יכול להתקיים אלמלא קיימו את הזכרים, ולכך זכו לבתי כהונה ולויה.

האלך וקראתי לך אשה מינקת מן העברית ותינק לך את הילד (בז), מן העברית – שהחזירתו על מצריות הרבה לינק ולא ינק, לפי שהיה עתיד לדבר עם השכינה (רש"י)

מדברי רש"י אלו למד רבי יעקב קמינצקי זצ"ל, בספרו "אמת ליעקב", לימוד גדול בענין חינוך הילדים.

כתב הרמ"א (י"ד סי' פ"א ס"ו): "חלב מצרית כחלב ישראל, ומ"מ, לא יניקו תינוק מן המצרית, אם אפשר בישראלית, דחלב עובדת כוכבים מטמטם את הלב, ומוליד לו טבע רע". עכ"ל. ובבאור הגר"א הביא בשם הרשב"א, שמקור הדבר הוא ממשך רבנו שסרב לינק מן המצריות, משום שהיה עתיד לדבר עם השכינה. ולכאורה תמוה: הרי כאן מפורש הטעם שלא ינק, משום שעתידי לדבר עם השכינה, ואם כן – איך אפשר ללמד מכאן הלכה למעשה לגבי כל אחד ואחד? וכי כל אחד עתיד לדבר עם השכינה?! אלא מבואר מזה לימוד גדול בחינוך הבנים: לכל ילד קטן יש סיכוי לגדול ולהגיע אף לדרגה של דיבור עם השכינה! על כן, כל צורת חנוכה של הילד צריכה להעשות במדרגה כזו, שתתאים למי ש"עתיד לדבר עם השכינה".

כך גם נאמר: "אל תגעו במשיחי" (תהילים קה, טו), ואמרו חז"ל (שבת קי"ט): "אלו תינוקות של בית רבן". יש להזהר ביותר בחינוכם של הילדים, שיהא בקדושה ובטהרה, כיון שכל ילד וילד – יש לו אפשרות לגדול עד מאד, ולהגיע לדרגת 'משיחי' ושל דבור עם השכינה הקדושה. (לאור הנר)

ויזעקו ותעל שועתם (ב, כג)

כחה של תפלה שהיא בוקעת רקיעים ועולה מעלה, מעלה, גם כאשר אין המתפלל ראוי לכך, ועצם הבכיה היא המזכה אותו במה שהוא רוצה. בספר "ומשה היה רועה" מסופר, שאחד מן הכללים שהיו שגורים על פיו של רבי משה פארדו, כאשר נתקל בקשיים כלשהם, או שסופר לו אודות בעיות שונות, היה אומר: "מי שבוכה – זוכה!", כשכונתו, שאדם הבוכה לאביו שבשמים, זוכה שיענו לו שלא על פי גדר הטבע, ומוסיף דוגמאות ממקרים שארעו לו לאחרונה.

פעם אחת סיפר כי זה לא מכבר נכנסה לחדרו כלה חסרת אמצעים וביקשה את עזרת קופת עזר הנשואין על מנת לרכוש מתנות לחתנה. בדיוק באותה שעה היתה הקופה ריקה, ובלית ברירה השיב את פניה ריקם ויעץ לה לגשת אליו שוב למחרת היום. למשמע התשובה התמלא עיניה של הכלה בדמעות, ורבי משה, שהזעזע לראות זאת, אמר לה מיד: "שבי נא, בתי, הבה נאמר ביחד פרק תהלים". הוא הושיט לה ספר תהלים, פתח את שלו, ויחד החלו לומר בחום פסוק אחר פסוק. עוד סימו את המזמור, וכבר צלצל הטלפון. "הרב פארדו?", מעבר לקו נשמע קול בלתי מוכר. "ברשותי סכום כסף פלוני עבור הכנסת כלה, להיכן אוכל להעבירו?", הרב המשתומם שמע מפיו את גובה הסכום, שהתאים בדיוק לבקשת הכלה! "רואה את בתי", אמר לכלה הנדהמת, "עלינו להתפלל לה' כמו תינוק, כשהוא רוצה דבר מה, הוא בוכה ובוכה, עד שהוא משיג זאת!". (שם)

ואלה שמות (א, א)

"אף על פי שמנאן בחייהן חזר ומנאן במיתתן להודיע חיבתן שנמשלו לכוכבים שמוציאן ומכניסן במספר ובשמותיהם שנאמר "המוציא במספר צבאם לכולם בשם יקרא" (רש"י) נמשלו ישראל לכוכבים דווקא, הטעים הגאון רבי שמחה וסרמן זצ"ל ראש ישיבת אור אלחנן: בפסוק שמביא רש"י מצינו שעם ישראל נמשל לצבא: "המוציא במספר צבאם", בצבא ישנם שני סוגי חיילים, ישנם ראשי הצבא, האלופים והמפקדים, לכל אחד מהם ישנו שם ותפקיד מוגדר, היות והוא חשוב בפני עצמו בהיותו אחראי על דבר מסויים. אך רוב רובו של הצבא מורכב מחיילים פשוטים, להם אין חשיבות וערך מיוחדים בפני עצמם, רק עצם קיוצם כגודדי צבא יש בו חשיבות שאין ערוך לה. אמנם לחיילים אלו אין שם מוגדר רק מספר סידורי.

על עם ישראל נאמר (בראשית טו) "ויוצא אותו החוצה ויאמר הבט נא השמימה וספור הכוכבים אם תוכל לספור אותם, ויאמר לו כה יהיה זרעך", עם ישראל הוא צבא גדול ועצום של גדודים גדודים. יכול היה יהודי לחשוב שאין לו חשיבות בפני עצמו, לכן מעיד הפסוק "המוציא במספר צבאם", למרות שכלל ישראל הם רק "מספר" בתוך צבא גדול, בכל אופן "לכולם בשם יקרא" לכל אחד ואחד מישראל יש את יחודיותו ותפקידו הפרטי, אשר מצדיק לקרוא לכל חייל "פשוט" בישראל "שם" כמו לאלופים הגדולים. אדם נוגש בגישה כזו לעצמו, ומתייחס כך לזולתו, בפרט אבא לבניו ורב לתלמידיו, תהיה כל גישתו שונה ומרוממת ותצמיח פרי הילולים. (שמחת אליעזר, הובא בלתי ערוך)

שם. צריך להבין, למה נמשלו ישראל לכוכבים, הלא לכוכבים אין אור עצמי וכל כוחם הוא מהשמש, לכאורה, מתאים היה להשוותם לשמש שמאירה את העולם מעצמה? ביאר הגאון רבי משה שפירא זצ"ל בשם הגאון רבי לייב באקשט זצ"ל ראש ישיבת עטרת מרדכי: כל מה שברא הקב"ה בעולמו נברא מראש לתכליתו. השמש מאירה ביום ומחממת את העולם ומבשילה את הפירות. זו מטרתה ולתכלית זו נבראה. כך גם הלבנה, מאירה את הלילה ומועילה לגידולם של אחרים. שונים הם הכוכבים שלא נבראו בתחילת הבריאה לתכלית זו וכל תפקידם בצבא השמים היה רק מחמת שהקב"ה מיעט את הלבנה ונתן לה את הכוכבים כדי להתפיס את דעתה. אם כן כל תכליתם ומציאותם היא אך ורק כדי לפייס את הלבנה. לזה נתכוון המדרש שכלל ישראל נמשלו לכוכבים, שכשם שהכוכבים כל מציאותם ומהותם לפייס את זולתם, כך יצירת כל האדם היא לפייס את דעתו של הזולת, להיות לו לעזר בבחינה כזו שכל כולו מסור לו לגמרי.

יסוד זה היה משריש הגאון רבי חיים מוואלאז'ין זצ"ל כפי שכותב בנו הגאון רבי איצ'לה בהקדמה לספרו של אביו "נפש החיים" וכה היה דברו אלי תמיד, שזה כל האדם לא לעצמו נברא, רק להועיל לאחריו, ככל אשר ימצא בכחו לעשות". מוסיף שם רבי איצ'לה: "היה רגיל להוכיח אותי, על שראה שאיני משתתף בצערא דאחרניא שכן בלאו הכי למה לו חיים?". (לתי ערוך)

ויעש להם בתים (א, כא)

בתי כהונה ובתי לויה ומלכות (רש"י). מבארים בשם ר"א מישקובסקי שהיה כאן מידה כנגד מידה, כלומר מכיון שהגזרה היתה רק על הזכרים,

האדם הנכון במקום הנכון!

וַתֵּרֶד בַּת פְּרָעָה לְרֹחֵץ עַל הַיָּאָר וַנִּעְרְתֶיהָ הַלֵּלֶת עַל יַד הַיָּאָר וַתֵּרָא אֶת הַתְּבָה בְּתוֹךְ הַסּוּף וַתִּשְׁלַח אֶת אִמְתָּהּ וַתִּקְרָהּ (ב', ה') לכאורה יש להבין: מדוע מכנה הפסוק את בתיה בת פרעה בתארה 'בת פרעה', ואינו מזכיר את שמה – בתיה? את התשובה נבין על פי המעשה הבא: מעשה ביהודי, אשר הופנה לבית החולים עקב זיהום ברגלו, זיהום אשר המשחות המקובלות לא העלו לו ארוכה. בהגיעו אל חדר המיון – נבדק על ידי רופא, אשר העיף מבט חטוף בפצע המזוהם, ופסק כהרף עין: "מדובר בזיהום חריף, אשר יש לטפל בו באמצעות ניתוח! אתה תאושפז כעת למספר ימים, במהלכם תנותח!" הבהיר הרופא, ומיהר לגשת ולמלא את הטפסים המתאימים. אולם אז, לפתע, נשמע קול במערכת הכריזה. מדובר היה במקרה חירום, לרגלו הוזעקו אל חדר הטרואומה רופאים בכירים מכל רחבי בית החולים. עד מהרה, ניכרה תנועה ערה של אחיות ורופאים שהגיעו במרוצה אל חדר הטרואומה, ומבין בתרי שיחותיהם התברר למיודענו כי מדובר במקרה קשה של כוויות נרחבות ובדרגה החמורה ביותר, אשר סיכנו את חייו של בחור צעיר. לרגע, חלף הרהור ממורמר במחשבתו של מיודענו. "כעת, יעסקו הכל במקרה החירום, ואילו אני – אשכח מלב...". אולם אפילו הוא עצמו לא שיער, כי ישועתו תצמח דוקא מתוך אותו מקרה חירום פתאומי! שכן לאחר שסיימו הרופאים הבכירים לטפל במקרה החירום ולהציל את חייו של הבחור, הם הגיעו אל המיון וניצלו את ההזדמנות בכדי לסקור את המקרים שהזדמנו למקום באותה שעה. גם אל מיטתו של מיודענו הגיע אחד הרופאים הבכירים, אשר הביט בפצע, ומיהר לרשום מרשם למשחה מסויימת, תוך שהוא מפטיר בנעימות: "אל דאגה... לאחר מספר ימים כבר תחוש בהטבה!". "משחה? זה הכל? ומה עם הניתוח?" בירר מיודענו בפליאה, ואילו הרופא הגיב בהלה: "ניתוח? על איזה ניתוח אתה מדבר? איך ניתן בכלל לחשוב על ניתוח במצב שכזה? הלא ניתוח של רגל במצב של זיהום כה חריף – עלול לגרום לזיהום בכל הגוף, ולהעמיד את חיך בסכנה!" הסביר, ורק אז הבין מיודענו כיצד מקרה החירום המפתיע הציל למעשה את חייו! ואנו על פי דרכנו למדנו, שכאשר מבקשים משמים להציל את מאן דהו, מזמנים למקום את מי שניתן לגלגל את ההצלה על ידו, גם אם לעיינינו נראה שכביכול 'הזדמן' למקום במקרה... ומכאן, תשובה לשאלתנו: שכן אילו היה הפסוק מבקש ללמדנו מי היא זו שעל ידה ניצל משה רבינו – הוא אכן היה נוקב בשמה של בתיה ולא מסתפק בהזכרת תארה כ'בת פרעה'. אולם פסוק זה, מבקש דוקא להתמקד בנפלאות ההשגחה העליונה, ולהדגיש כי אל היאור נשלחה באותה שעה בתו של פרעה – אשר בידה היה להציל את משה, ועל ידה מיועדת היתה להתגלגל ישועתו! ואכן, פלא מיוחד היה בכך, פלא הראוי להדגשה מיוחדת, כפי שהיה אומר האלשיך הקדוש. שהרי לבת פרעה, אשר גדלה בארמונו של פרעה, בוודאי היו מרחצאות בשפע בארמון, ולא היה לה כל צורך לרדת לרוחץ ביאור דוקא... הסיבה היחידה בגינה התגלגלו הדברים כך שירדה בת פרעה לרוחץ ביאור – הינה בשל רצונה של ההשגחה העליונה לגלגל את הצלתו של משה על ידה, ולפיכך הודגשו הדברים! (מתוך "ללמדך - שמות" מאוצרותיו של הרב מרדכי פרוינדליך זצ"ל)

פינת ההלכה

בהלת הקורונה

שאלה: המעשה שלפנינו ארע ביהודי ישיש, שהוא ואשתו נשמרו מאד מלצאת מביתם בימי סערת הקורונה, עקב היותם בקבוצת סיכון. באחד הימים התרוקן המקרר בביתם, והאשה בקשה מבעלה לערוך קניות. בלית ברירה הלך הישיש לסופרמרקט. בהמלך הקניות הבחין לפתע בטלפון נייד על הרצפה. הזדמנה לידי מצות השבת אבידה, אמר לעצמו, אחפש ברשימת השיחות האחרונות שבוצעו במכשיר ואגלה מי הוא בעל המכשיר. הוא 'דפדף' ברשימה וראה את שמו רב פלוני שעמו שוחח בעל המכשיר לפני מספר שעות חייג אליו ושאל: "האם כבוד הרב מכיר את בעל הטלפון?...? ענה לו הרב: "ודאי שאני מכירו! דע לך שנקלעה לידך מצוה גדולה, האיש נדבק בנגיף הארור ושרוי בצער, בסבל ובדידות, כדאי שתחזיר לו את המכשיר מהר ככל האפשר..." הישיש קלט שהמכשיר הצמוד ללחיו ולפיו היה בשמושו של חולה קורונה, ונבהל עד כמקי נשמתו. דמו קפא בעורקיו, והוא שמת לאלתר את הטלפון מידיו. הטלפון נפל על הרצפה ונשבר. התעוררה השאלה: האם הישיש צריך לשלם את דמי הטלפון? תשובה: בספר אחת שאלתי מביא מהגר"י זילברשטיין שליט"א: לכאורה היה מקום לחייב את הישיש מדין "אדם המזיק", שכן "אדם מועד לעולם", וחייב על נזקיו גם אם נעשו בשוגג או באונס. ואפיו אם קיים כאן חשש הדבקה – היה עליו להניח את המכשיר ולא לזרקו (ועוד: מה התועלת בהשלכת המכשיר – הרי גם אם היו עליו נגיפים – הוא כבר נדבק...). אמנם, למעשה נראה שיש לפטרו, וזאת על סמך המסופר בפרשתנו: כאשר הקב"ה התגלה אל משה רבנו במחזה הסנה, וצוה עליו להוציא את בני ישראל מארץ מצרים, כאות והוכחה לבני ישראל שמשה נשלח נאת הבורא לגאול אותם, הורה לו הקב"ה להשליך את מטהו ארצה. ואומר הפסוק: "וישלכהו (את המטה) ארצה, ויהי לנחש, וינס משה מפניו" (שמות ד, 2). ותמה רבנו הנצי"ב (בפרוש 'העמק דבר'): "הוא פלא מאדוננו משה, להיכן נס, ומאיזה מעמד הוא נס! כלומר: הרי משה רבנו עמד לפני ה' יתברך, והיאך נס פתאום? והשיב הנצי"ב: מנוסת משה רבנו היתה שלא בישוב הדעת, הואיל ונבהל פתאום ממראה עיניו, וזהו טבע האדם, שבורח מיד מפני נחש מבהיל, ללא שום התבוננות. למדנו אם כן, שפעמים אדם מגיב באופן בלתי נשלט כשהוא נתקף בבהלה פתאומית. וגם בעניננו, מכיון שמדובר בנגיף מסוכן, שפוגע באופן קטלני באנשים בקבוצת סיכון, אם כן טבעי הדבר שנתקף הישיש בחיל ורעדה מחמת הידיעה המבעיתה שהוא מחזיק, ממש סמוך לפיו, מכשיר של חולה קורונה. ולכן יש לפטרו כדין המזיק באונס גמור (יעוין בתו"מ סי' שע"ח). לסכום: יש לפטור את הישיש מתשלום דמי הטלפון.

חידה שבועית

זורק'ס את הבחור'ס, ומעלה'ס את הפנ'ס. אחרי זה אכפ'ס את הבחור'ס, וזורק'ס את הפנ'ס. מי א'ני?

תשובה על חידה פר"ש: לא ירדו גשמים ושרר יבש (רש"י מחז). תשובה לחידה: רעש.

מזל טוב

מרכז העיר: משפחות ישראלון – הרב מיכאל אלפר הרב ישראל אלפר להולדת הבן הנכד הנין משפחת ברוכי לנשואי הבן משפחות קצב להולדת הבן משפחות יפרח להולדת הבת משפחות יהודה אנסבכר – פרידמן לאירוסי הבת הנכדה משפחות זיזקע – בא גד (נני יהוד) להולדת הבת הנכדה הנינה גני הדר – משפחות סלושץ להכנס הבן הנכד לעול תורה ומצוות משפחות ה"ה אלפר להכנס הבן הנכד לעול תורה ומצוות משפחות לויכטר – הרב פלדמן לנשואי הבן הנכד

פתרונות לחידות והודעות לשמחות ניתן לשלוח עד יום שני בפקס: 037608833 או למייל a7608833@gmail.com

פתח תקוה. קצב של עיר, לב של מושבה

בגובה רמי גרינברג, ראש העיר

היחידה לחינוך חרדי ותרבות מורשת ישראל